

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 maja 2017 r.

Sąd Rejonowy Gdańsk-Południe w Gdańsku VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR Agnieszka Turowska
Ławnicy:	Grażyna Barczewska , Barbara Żukowska
Protokolant:	Patryk Barski

po rozpoznaniu w dniu 30 maja 2017 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa A. K.

przeciwko A. C.

o ustalenie istnienia stosunku pracy

1. Oddala powództwo,
2. Odstępuje od obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego ,

UZASADNIENIE

Małoletni A. K. reprezentowany przez przedstawiciela ustawowego M. A. pozwem skierowanym przeciwko A. C. domagał się ustalenia istnienia stosunku pracy między D.K.będącym ojcem małoletniego powoda a A. C. prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą (...) w okresie od dnia 12 grudnia 2011 r do dnia 26 marca 2013 r . W uzasadnieniu pozwu wskazał ,że ojciec powoda D. K. zmarł nagle dnia (...) r . Po jego śmierci przedstawiciel ustawowa powoda M. K. wystąpiła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z wnioskiem o przyznanie renty po zmarłym dla małoletniego syna . Decyzją z dnia 29 września 2016 r (...) Oddział w G. odmówił przyznania małoletniemu renty po zmarłym ojcu , argumentując decyzję niewystarczającym okresem składkowym. Według strony wnoszącej pozew po ustaleniu stosunku pracy zmarłego Zakład Ubezpieczeń Społecznych zobligowany zostanie do zmiany zaskarżonej decyzji w całości i przyznania A. K. renty rodzinnej. Biorąc to pod uwagę według powoda dysponuje interesem prawnym do wystąpienia z powództwem o ustalenie istnienia stosunku pracy pomiędzy zmarłym ojcem a pozwanym.

Pozwany A. C. domagał się oddalenia powództwa w całości wskazując ,że był pracodawcą ojca powoda między 26 marca 2013 r a 30 czerwca 2014 r . Poza tym łączyły ich wcześniej stosunki tylko o zobowiązaniowym charakterze ponieważ mieli zawarte umowy o dzieło. Ojciec małoletniego powoda prowadził działalność gospodarczą na co wskazuje decyzja ZUS o odmowie przyznania renty rodzinnej ,wobec czego realizacja pracy na podstawie umowy cywilnoprawnej , jego zdaniem , w takim wypadku jest dość naturalna.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. A. jest synem D. K. M. A. .

(dowód: akt urodzenia małoletniego k:14)

D. K. zmarł w dniu (...)

(dowód: odpis skrócony aktu zgonu k: 15)

Decyzją z dnia 29 września 2016 r Zakład Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu wniosku z dnia 09 września 2016 r odmówił prawa do renty rodzinnej po zmarłym D. K. dla A. K. z uwagi na to ,że nie spełnienia warunków wymaganych do uzyskania renty rodzinnej .

(dowód: decyzja ZUS k: 16-17)

Małoletni złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. inspektorat (...) Wydział Świadczeń Emerytalno – Rentowych – 1 z dnia 29 września 2016 r do Sądu Okręgowego w Gdańsku (...)w G. . Jednocześnie złożył wniosek o zawieszenie postępowania do czasu prawomocnego zakończenia postępowania o ustalenie stosunku pracy zmarłego D. K..

(dowód: odwołanie od decyzji k: 18-20)

D. K. był zatrudniony w (...) A. C. na podstawie umowy o pracę od dnia 26 marca 2013 r do dnia 30 czerwca 2014 r . Został zgłoszony przez pracodawcę do ubezpieczenia społecznego od dnia 26 marca 2013 r a następnie wyrejestrowany od dnia 1 lipca 2014 r . Pozwany wystawił powodowi Pit 11 za 2013 i 2014 r. Wydawał mu także informacje miesięczne dla osoby ubezpieczonej .

(dowód: świadectwo pracy k: 36, zgłoszenie do ubezpieczeń k: 37, wyrejestrowanie z ubezpieczeń k: 390 Pit -11 k: 43-47, informacje miesięczne dla osoby ubezpieczonej k: 48 -63)

Sąd Rejonowy zważył , co następuje:

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie dokumentów prywatnych znajdujących się w aktach sprawy , których prawdziwości strony nie kwestionowały .

Sąd oddalił wnioski dowodowe stron zmierzające do ustalenia bądź zaprzeczenia istnienia stosunku pracy między ojcem małoletniego powoda a pozwanym na podstawie art. 227 kpc zgodnie z którym przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie.

W ocenie Sąd okoliczności które miały być wykazane zawnioskowanymi dowodami nie przyczyniłyby się do wydania wyroku w niniejszej sprawie .

Jak wynika z pozwu A. K. domaga się ustalenia istnienia stosunku pracy między D. K. będącym ojcem małoletniego powoda a A. C. w okresie od dnia 12 grudnia 2011 r do dnia 26 marca 2013 r . Wyrok w niniejszej sprawie jest potrzebny powodowi aby uzyskać zmianę decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych poprzez przyznanie mu prawa do renty, ewentualnie jako dowód w sprawie zawisłej przed Sądem Okręgowym w Gdańsku dotyczącej odwołania od decyzji ZUS odmawiającej przyznania małoletniemu powodowi renty rodzinnej po zmarłym ojcu.

W myśl art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Materialnoprawną przesłanką powództwa o ustalenie jest interes prawny powoda. Uznaje się, że interes prawny zachodzi wówczas, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi

ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości (wyr. SN z 18.6.2009 r., II CSK 33/09, OSNC 2010, Nr B, poz. 47).

Przesłanką merytoryczną powództwa o ustalenie jest interes prawny, rozumiany jako potrzeba ochrony sfery prawnej powoda, którą może uzyskać przez samo ustalenie stosunku prawnego lub prawa (wyr. SN z 10.6.2011r., II CSK 568/10, Legalis E.Marszałkowska – Krześ, Komentarz do art. 189 Kodeksu postępowania cywilnego, wyd. 18, Legalis]

W zasadzie powództwo o ustalenie jest niedopuszczalne, gdy istnieje możliwość wytoczenia powództwa o świadczenie. W takich sytuacjach brak jest bowiem interesu prawnego, gdyż ustalenie jest tylko przesłanką do uwzględnienia roszczenia o świadczenie (SN z 19.10.1959 r., 4 CR 537/58, NP 1960, Nr 9, s. 1229; zob. wyr. SN z 20.10.1970 r., II CR 190/70, Legalis). Interes prawny w ustaleniu stosunku prawnego będzie istniał wyjątkowo obok możliwości dochodzenia świadczenia wówczas, gdy ze spornego stosunku wynikają jeszcze dalsze skutki, których dochodzenie powództwem o świadczenie nie jest możliwe lub na razie nie jest aktualne (SN z 11.9.1953 r., I C 581/53, Legalis; por. też wyr. SN z 2.6.2006 r., I PK 250/05, Legalis).

Sąd Najwyższy uznał, że interes prawny nie zachodzi z reguły, gdy zainteresowany może na innej drodze osiągnąć w pełni ochronę swoich praw (wyr. SN z 22.11.2002 r., IV CKN 1519/00, Legalis).

Interes prawny w żądaniu ustalenia należy rozumieć jako potrzebę prawną, wynikającą z sytuacji prawnej, w jakiej znajduje się powód. Jeżeli z prawa przedmiotowego nie wynika, że ma on potrzebę ustalenia, wyrok ustalający jest zbyteczny. Wydanie wyroku ustalającego ma sens wtedy, gdy powstała sytuacja grożąca naruszeniem stosunku prawnego lub pozostała wątpliwość co do jej istnienia (wyr. SN z 20.8.1998 r., III CKN 332/98, Legalis, cyt. za J. Gudowskim, Kodeks, s. 189).

Na gruncie przedmiotowej sprawy, w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd stwierdza, że postępowanie wytoczone przez powoda służy wyłącznie do uzyskania dowodu, który ma być wykorzystany w toku postępowania zainicjowanego przez powoda na skutek odwołania od decyzji ZUS bądź w celu przedłożeniu uzyskanego orzeczenia organowi rentowemu .

Okoliczność ta wyklucza przyjęcie istnienia interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. Podkreślić bowiem należy, że powództwo o ustalenie nie może zmierzać do uzyskania dowodów, które miałyby być wykorzystane w innym postępowaniu (wyrok SN z dn. 23.02.1999r., I PKN 597/98, OSNP 200/8/301). Wyrok ten zapadł na tle stanu faktycznego, w którym powód dążył do ustalenia faktów, które miały służyć jako przesłanki przyznania świadczenia emerytalnego. SN uznał prowadzenie procesu w tym celu tylko, aby potem wyniki tego postępowania przedstawić jako dowód w innym postępowaniu, za niedopuszczalne.

W judykaturze i doktrynie od dawna utrwalila się wykładnia, zgodnie z którą strona nie ma interesu prawnego w żądaniu ustalenia stosunku prawnego lub prawa w sytuacji, gdy ustalenie to miałoby być tylko przesłanką prejudycjalną w innym postępowaniu, które już toczy się między stronami. W takim bowiem przypadku ustalenia takiego władny jest dokonać samodzielnie, jako przesłanki rozstrzygnięcia, sąd orzekający w tym „drugim” postępowaniu (E.Warzocho, op.cit.str.131-138, wyrok SN z dn. 23.02.1999r., I PKN 597/98, OSNAPIUS 2000/8, poz. 301, z dn. 30.10.1990, I CR 649/90 oraz z dn. 22.11.2002r., IV CKN 1519/00).

Innymi słowy niedopuszczalne jest mnożenie inicjowania postępowań sądowych, jeżeli to co powinno zostać wykazane w jednym postępowaniu, w drugim zmierza li tylko do ustalenia na potrzeby zwalczania argumentów strony przeciwnej jako dowód w pierwszej sprawie.

Nie może być też podstawą do dopuszczenia ustalania w jednym procesie faktów, stanowiących przesłankę zasadności roszczeń z drugiego procesu, nawet jeśli w tym drugim strona popełni błędy procesowe, lub zaniedba właściwe prowadzenie sprawy i przegra sprawę. Nowy proces sądowy, w szczególności o takie ustalenie, nie może służyć bowiem do konwalidowania wadliwych czynności w procesie, w którym rozpoznawana jest istota sporu między stronami.

Strona nie może kwestionować prawidłowości rozstrzygnięcia w drodze kolejnego procesu, nawet jeśli dotyczy on innej materii, a okoliczności uprzednio osądzone miałyby stanowić tylko jeden z elementów stanu faktycznego. Również wtedy sąd jest obowiązany ustalić tę okoliczność zgodnie z istniejącymi prawomocnymi orzeczeniami (tak wyrok SA w Białymstoku z dnia 12 lutego 2014 r., I ACa 321/13).

Warto też przytoczyć dla celów analogicznego powołania, postanowienie SN z dnia 10 czerwca 2014 r. III PK 15/14, iż żądanie pozwu jest bezzasadne gdy powód zmierza - z ominięciem przepisów regulującym postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych - do uzyskania środka dowodowego potwierdzającego fakt mogący mieć w przyszłości znaczenie dla potrzeb postępowania o ustalenie prawa do świadczeń emerytalno-rentowych. Pracownik nie ma bowiem interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie stosunku pracy (jego treści), gdy wnosi takie powództwo wyłącznie w celu uzyskania orzeczenia, które ma służyć ustaleniu dowodów lub faktów w innym postępowaniu.

W związku z powyższym Sąd powództwo o ustalenie oddalił.

Sąd na podstawie art. 102 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. odstąpił od obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego.

Przepis art. 102 k.p.c. może być stosowany w zależności od konkretnego przypadku. Ustawodawca bowiem przyznaje sądowi pewną swobodę w zasądzaniu kosztów procesu, gdy stosowaniu zasady odpowiedzialności za wynik sporu sprzeciwiają się względy słuszności, co wyraża się stwierdzeniem, że w przypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów lub nie obciążać jej w ogóle kosztami. Szczególne znaczenie dla możliwości jego zastosowania ma ocena zachowania się stron z punktu widzenia zasad współzycia społecznego. Podstawą do takiej oceny może być zachowanie się strony w procesie, jak i jej sytuacja pozaprosesowa. Nadto sposób skorzystania z art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem sądu orzekającego i od oceny tego sądu zależy przesądzenie, że taki szczególnie uzasadniony wypadek nastąpił w rozpoznawanej sprawie, a ingerencja Sądu odwoławczego jest możliwa tylko wtedy, gdy zastosowanie art. 102 jest rażąco nieuzasadnione (wyrok SA w Łodzi z dn. 14.12.2016r., I ACa 770/16, LEX nr 2200296).

Wymieniony przepis, choć nie konkretyzuje pojęcia przypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając ich kwalifikację sądowi orzekającemu, winien być zastosowany wówczas, gdy w okolicznościach danej sprawy obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu przeciwnika byłoby rażąco niezgodne z zasadami słuszności (wyrok SA w Katowicach z dn. 28.10.2016r., I ACa 542/16, LEX nr 2174776).

Subiektywne przekonanie o słuszności swego żądania w określonych sytuacjach uzasadnia skorzystanie z instytucji art. 102 k.p.c. (por wyrok SN z dnia 20.12.1979r. II PR 78/79, OSPiKA 1980/11/196 i odpowiednio postanowienie SN z dnia 27.04.1971, I PZ 17/71, OSNCP 1971/12/222, wyrok SN z 4.11.1970, III PRN 83/70, LEX nr 14091, postanowienie SN z 10.07.1968, II PZ 37/68, LEX nr 13976, wyrok SN z 1.10.1974, II PR 207/74).

W niniejszej sprawie Sąd miał na uwadze, że powód A. K. ani jego przedstawiciel ustawowy nie posiada wykształcenia prawniczego, a kwestia istnienia interesu prawnego w żądaniu ustalenia to skomplikowane kwestie prawnicze, trudne do rozstrzygnięcia dla laika.

Biorąc zatem pod uwagę powyższe oraz subiektywne przekonanie powoda o celowości zgłoszenia w sądzie żądania, uznać należało, że zachodzą szczególne okoliczności pozwalające na odstąpienie od obciążania strony przegrywającej w całości kosztami zastępstwa procesowego w sprawie.